

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

A Digital Learning Platform for Generation Z: Passport to IFRS®

TAS® 32 Finansinės priemonės. Pateikimas

Funded by the Erasmus+ Program of the European Union. However, European Commission and Turkish National Agency cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

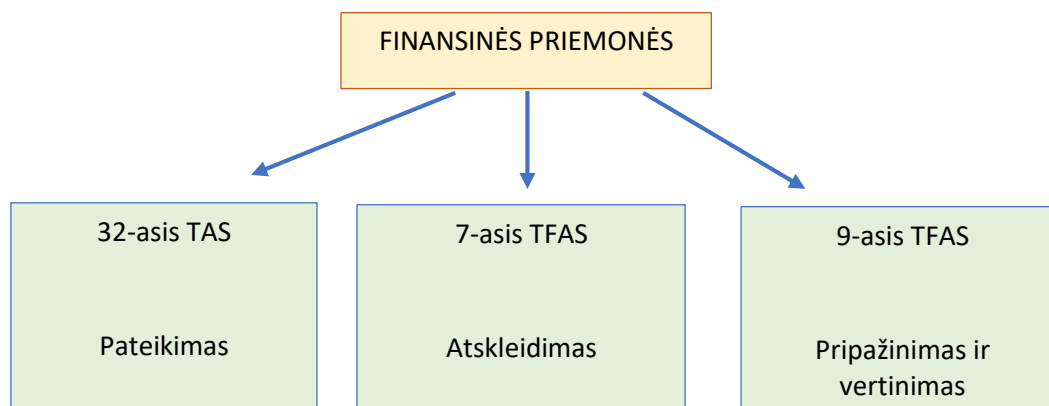
© Copyright 2021, Istanbul University

32-ASIS TARPTAUTINIS APSKAITOS STANDARTAS

„Finansinės priemonės. Pateikimas“

TIKSLAS IR TAIKYMO SRITIS

Finansinių priemonių apskaita ir vertinimas yra išsamus ir sudėtingas klausimas. Dėl šios priežasties kai kurie finansinių priemonių apskaitos ir atskaitomybės elementai tvarkomi atskirais standartais, kaip parodyta 1 paveiksle.

1 pav. Finansinių priemonių apskaita

32-asis TAS „Finansinės priemonės. Pateikimas“ nesusijęs su finansinių priemonių pripažinimu, vertinimu ir atskleidimu. 32-ojo TAS tikslas – nustatyti finansinių priemonių priskyrimo turtui, įsipareigojimams ir nuosavybės elementams principus ir aplinkybes, kuriomis finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai bus apskaitomi.

Finansinių priemonių klasifikavimas į finansinius įsipareigojimus ir nuosavybės priemones turės dvi svarbias pasekmes finansinei atskaitomybei. Pirma, straipsniai, klasifikuojami kaip finansiniai įsipareigojimai, pateks į 9-ojo TFAS „Finansinės priemonės“ taikymo sritį. Taigi jiems bus taikomos 9-ojo TFAS pripažinimo ir vertinimo taisyklės. Antra, nepagrindiniai mokėjimai už priemones, klasifikuojamas kaip finansiniai įsipareigojimai, bus klasifikuojami kaip palūkanos ir apskaitomi pelno (nuostolių) ataskaitoje. Tačiau mokėjimai už nuosavybės priemones nebus susieti su pelnu ar nuostoliais, jie bus tiesiogiai mažinami mažinant nuosavybę.

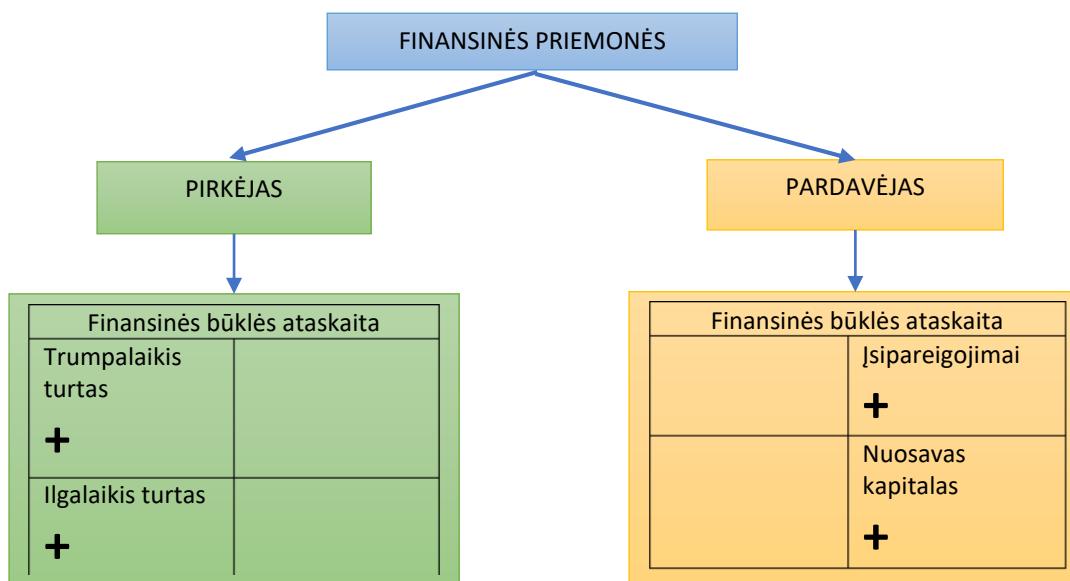
Šis standartas taikomas visoms finansinėms priemonėms, išskyrus kelias toliau pateiktas išimtis:

- Finansinės investicijos, kurias ūkio subjektas kontroliuoja, bendrai kontroliuoja ir daro joms reikšmingą įtaką. Tačiau jei apie šias investicijas reikia pranešti pagal 9-ąjį TFAS, šis standartas galios atitinkamoms finansinėms priemonėms.
- Darbdavių teisės ir pareigos pagal išmokų darbuotojams planus.
- Sutartys, kurioms taikomas 17-asis TFAS „Draudimo sutartys“.
- Akcijomis pagrįstos finansinės priemonės, sutartys ir įsipareigojimų mokėjimo operacijos.

APIBRĖŽTYS

Finansinė priemonė, yra vieno ūkio subjekto finansinis turtas, o kito ūkio subjekto finansinis įsipareigojimas arba nuosavybės elementas. Kadangi pagrindinis šio standarto tikslas yra klasifikuoti finansines priemones, būtina suprasti finansinės priemonės apibrėžimą, taip pat finansinio turto, finansinio įsipareigojimo ir nuosavybės priemonės sąvokas.

Finansinė priemonė yra bet kokia sutartis, dėl kurios vienam ūkio subjektui atsiranda finansinis turtas, o kitam – finansinis įsipareigojimas arba nuosavybės priemonė (32-ojo TAS 11 straipsnis). Finansinį sandorį sudarys dvi šalys, kaip parodyta 2 paveiksle. Viena iš šių šalių yra pirkėjo (investuotojo), o kita – pardavėjo (emitento) pozicijoje. Nustatant pirkėją ir pardavėją pirmiausia turėtų būti nustatyta šalis, kuri padidins atitinkamos sutarties turtą.

2 pav. Finansinių priemonių klasifikavimas

Susidarius situacijai, kai prekiauja du ūkio subjektai, tarkime, kad viena iš šalių parduoda prekes, bet sutinka vėliau gauti prekės kainą. Tokiu atveju tarp pardavėjo ir pirkėjo sudaroma sutartis. Pagal šią sutartį pardavėjas įsipareigoja pateikti grynuosius pinigus ar kitą finansinį turtą. Tokiu atveju padidės pardavėjo teisės (turtas), o pirkėjo pareigos (įsipareigojimai).

Finansinis turtas yra bet koks turtas, kuris yra:

- grynieji pinigai;
- kito ūkio subjekto nuosavybės priemonė;
- sutartinė teisė gauti grynuosius pinigus ar kitą finansinį turtą iš kito ūkio subjekto; arba keistis finansiniu turtu ar finansiniais įsipareigojimais su kitu subjektu ūkio subjektui potencialiai palankiomis sąlygomis; arba
- sutartis, už kurią bus arba gali būti atsiskaityta naudojant paties ūkio subjekto nuosavybės priemones.

Finansinis įsipareigojimas yra bet koks įsipareigojimas, kuris yra:

- sutartinis įsipareigojimas perduoti pinigus ar kitą finansinį turtą kitam ūkio subjektui; arba keistis finansiniu turtu ar finansiniais įsipareigojimais su kitu ūkio subjektu sąlygomis, kurios gali būti nepalankios šiam ūkio subjektui; arba

b. sutartis, už kurią bus arba gali būti atsiskaityta naudojant paties ūkio subjekto nuosavybės priemones.

Kita vertus, nuosavybės priemonė apibrėžiama susiejant su emitento įsipareigojimais. Nuosavybės priemonė yra bet kokia sutartis, įrodanti likutinę ūkio subjekto turto dalį, atėmus visus jo įsipareigojimus.

Parduodama priemonė yra finansinė priemonė, suteikianti jos turėtojui teisę grąžinti priemonę emitentui už grynuosius pinigus ar kitą finansinį turtą arba kuri automatiškai grąžinama emitentui įvykus neapibrėžtam būsimam įvykiui arba instrumento savininkui mirus ar išėjus į pensiją.

FINANSINIŲ PRIEMONIŲ PATEIKIMAS

Pagrindinė 32-ojo TAS taisyklė – pripažinimo metu finansines priemones pripažinti finansiniu turtu, finansiniais įsipareigojimais arba nuosavybės priemonėmis. Šiuo atpažinimo momentu yra du pagrindiniai principai. Tai yra finansinių priemonių apibrėžimai ir turinio viršenybės prieš formą principas.

Gana lengva atskirti finansinį turtą nuo finansinio įsipareigojimo ar nuosavybės priemonės. Tačiau atskirti finansinį įsipareigojimą nuo nuosavybės priemonės kartais gali būti sudėtinga. Pavyzdžiui, tarkime, kad žaislų gamintojas žaislų parduotuvei kreditu parduoda žaislus, kurių vertė yra 10 000 PV*. Šiuo atveju žaislų gamintojas įgijo sutartinę teisę gauti pinigų iš žaislų parduotuvės. Kita vertus, žaislų parduotuvė pagal sutartį įsipareigoja pristatyti grynuosius pinigus žaislų gamintojui. Taigi, žaislų gamintojas praneš apie finansinį turtą po šio pardavimo, o žaislų parduotuvė – apie finansinį įsipareigojimą.

Dabar pakeiskime aukščiau nurodytos operacijos sąlygas. Tarkime, kad žaislų gamintojas žaislų parduotuvei kreditu vėl parduoda žaislus, kurių vertė yra 10 000 PV. Tarkime, žaislų parduotuvė turi tris skirtingas mokėjimo alternatyvas:

- a. žaislų parduotuvė atsiskaitys kito ūkio subjekto akcijomis, kurių vertė 10 000 PV;
- b. žaislų parduotuvė sumokės savo akcijų dalimi, kurių vertė 10 000 PV;
- c. žaislų parduotuvė atsiskaitys 50 savo akcijų.

Visais trimis atvejais žaislų gamintojas praneš apie finansinį turtą. Tačiau reikėtų įvertinti, ar žaislų parduotuvė pateiks finansinį įsipareigojimą ar nuosavybės priemonę.

Norėdami atsakyti į šį pavyzdį, turime suprasti principą, nustatytą finansinės priemonės priskyrimui finansiniams įsipareigojimams arba nuosavybės priemonėms. Bendra šio klasifikavimo sistema apibendrinta 3 paveiksle. Pirmas žingsnis yra nustatyti, ar atitinkama finansinė priemonė yra nuosavybės priemonė. Jei finansinė priemonė neatitinka nuosavybės priemonės sąlygų, ji turėtų būti klasifikuojama kaip finansinis įsipareigojimas. Kad finansinė priemonė būtų pripažinta nuosavybės priemone, ji būtinai turi atitikti abi šias sąlygas (32-ojo TAS 16 straipsnis):

a) Priemonė neapima sutartinių įsipareigojimų:

- i) perduoti pinigus ar kitą finansinį turtą kitam ūkio subjektui; arba
- ii) keistis finansiniu turtu arba finansiniais įsipareigojimais su kitu subjektu emitentui potencialiai nepalankiomis sąlygomis.

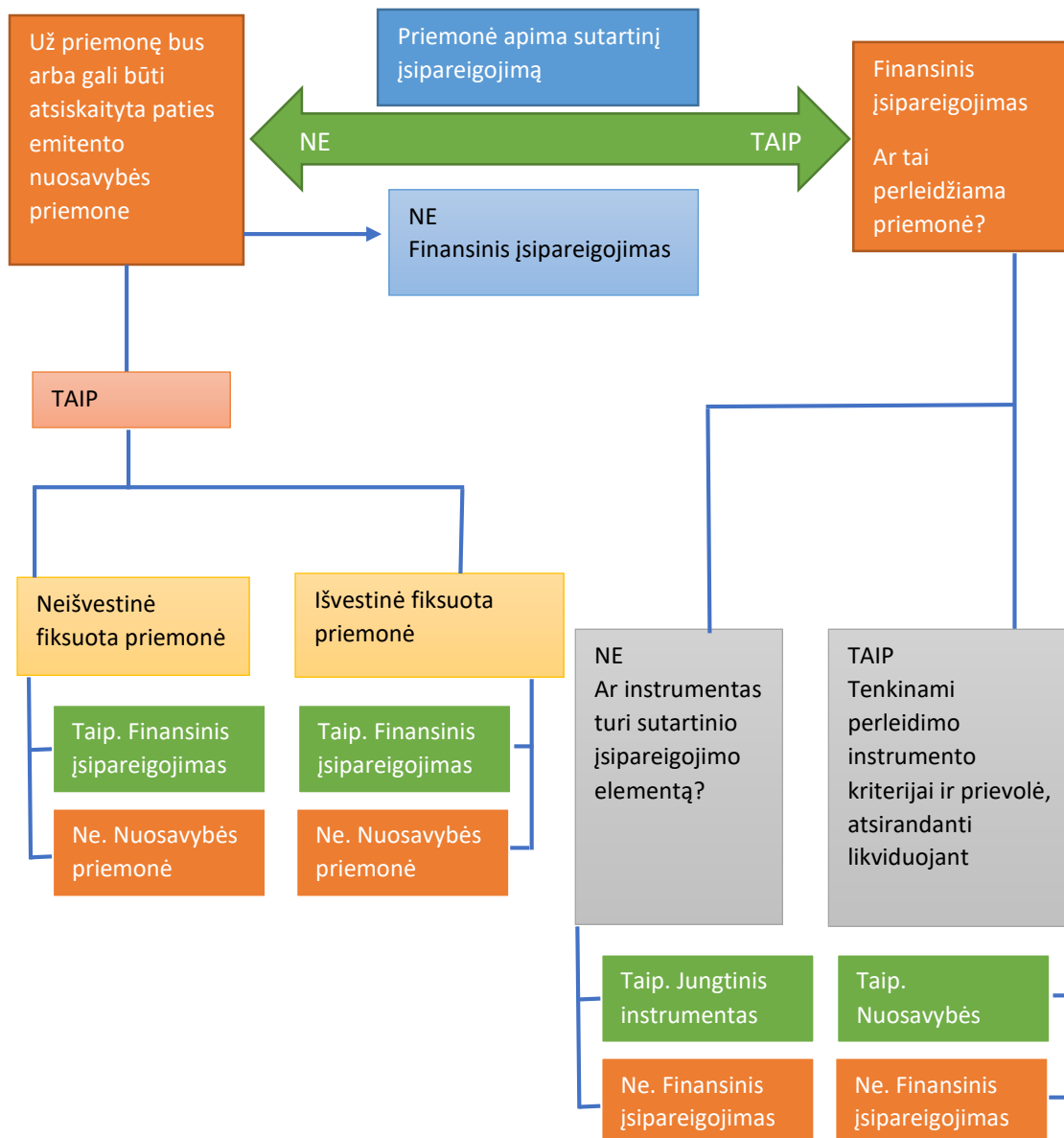
b) Jei už priemonę bus arba gali būti atsiskaityta paties emitento nuosavybės priemonėmis, tai yra:

* PV – piniginiai vienetai

i) neišvestinė finansinė priemonė, kuri neapima emitento sutartinių įsipareigojimų pateikti kintamą savo nuosavybės priemonių skaičių; arba

ii) išvestinė finansinė priemonė, už kurią atsiskaitys tik emitentas, iškeisdamas fiksuotą pinigų sumą arba kitą finansinį turtą į fiksuotą skaičių savo nuosavybės priemonių.

Kaip parodyta 3 paveiksle, jei finansinėje priemonėje yra sutartinio įsipareigojimo elementas, ji turėtų būti klasifikuojama kaip finansinis įsipareigojimas. Tačiau prieš atliekant šią klasifikaciją reikėtų išsiaiškinti, ar finansinė priemonė yra perleidžiama priemonė. Jei finansinėje priemonėje nėra sutartinio įsipareigojimo elemento, turėsime patikrinti antrąją sąlygą, kad galėtume ją priskirti nuosavybės priemonėms.

3 pav. Finansinių įsipareigojimų ir nuosavybės priemonių klasifikavimas

Tačiau pirmiausia supraskime sutartinių įsipareigojimų klausimą. Tarkime, kad yra dvi šalys: subjektas A ir subjektas B. Subjektas A davė subjektui B 1 000 PV, o subjektas B mainais subjektui A padavė rašytinį dokumentą. Dokumente nurodyta, kad:

- Po vienerių metų subjektas B perduos 1 100 PV subjektui A.
- Po vienerių metų subjektas B perduos 100 subjekto C akcijų ir iš subjekto A gaus 10 subjekto D akcijų. Subjekto C akcijos yra vertingesnės už subjekto D akcijas. Abiem atvejais iš dokumento kyla tam tikrų įsipareigojimų. Šiuo atveju tai nėra nuosavybės priemonė.

Darykime prielaidą, kad rašytiniame dokumente nėra minėtų sutartinių įsipareigojimų. Jame nurodyta, kad subjektas B mokės savo atsargomis. Tokiu atveju turi būti nustatytos sąlygos, kuriomis akcijos bus teikiamos.

Jei yra neišvestinė priemonė ir ji apima įsipareigojimą pristatyti kintamą akcijų skaičių, tai yra finansinis įsipareigojimas. Arba, jei išvestinės finansinės priemonės sutartis apima pinigų ar kito finansinio turto pristatymą už fiksuotą akcijų skaičių, ji taip pat turi būti klasifikuojama kaip finansinis įsipareigojimas.

Kaip jau buvo minėta, jeigu finansinėje priemonėje yra sutartinė prievolė, ji turi būti priskirta finansiniam įsipareigojimui. Tačiau, kaip finansinio įsipareigojimo išimtį, priemonės, apimančios perleidžiamos priemonės įsipareigojimus, yra klasifikuojamos kaip nuosavybės priemonės, jei jos turi šias savybes (32-ojo TAS 16 straipsnio a dalis):

- a) priemonės turėtojas turi teisę į proporcingą įmonės grynojo turto dalį likviduojant;
- b) būti finansine priemone klasėje, kuri eina po visų kitų finansinių priemonių klasių;
- c) visos finansinės priemonės, kurios eina po visų kitų finansinių priemonių klasių, turi panašias savybes.
- d) vienintelis sutartinis emitento įsipareigojimas yra atpirkti arba išpirkti priemonę už pinigus ar kitą finansinį turtą;
- e) bendri tikėtini pinigų srautai, priskirtini priemonei per priemonės galiojimo laiką, iš esmės yra pagrįsti pelnu arba nuostoliais, pripažinto grynojo turto pasikeitimu arba ūkio subjekto pripažinto ir nepripažinto grynojo turto tikrosios vertės pasikeitimu per instrumento gyvavimo laiką.

Sugrįžkime prie žaislų parduotuvės pavyzdžio. Pirmoji alternatyva buvo „Žaislų parduotuvė atsiskaitys kito verslo, kurio vertė 10 000 PV, akcijomis“. Šiuo atveju yra sutartinė prievolė. Žaislų parduotuvė prisiima įsipareigojimą suteikti žaislo gamintojui finansinį turtą. Dėl sutartinio įsipareigojimo ši finansinė priemonė turėtų būti klasifikuojama kaip finansinis įsipareigojimas.

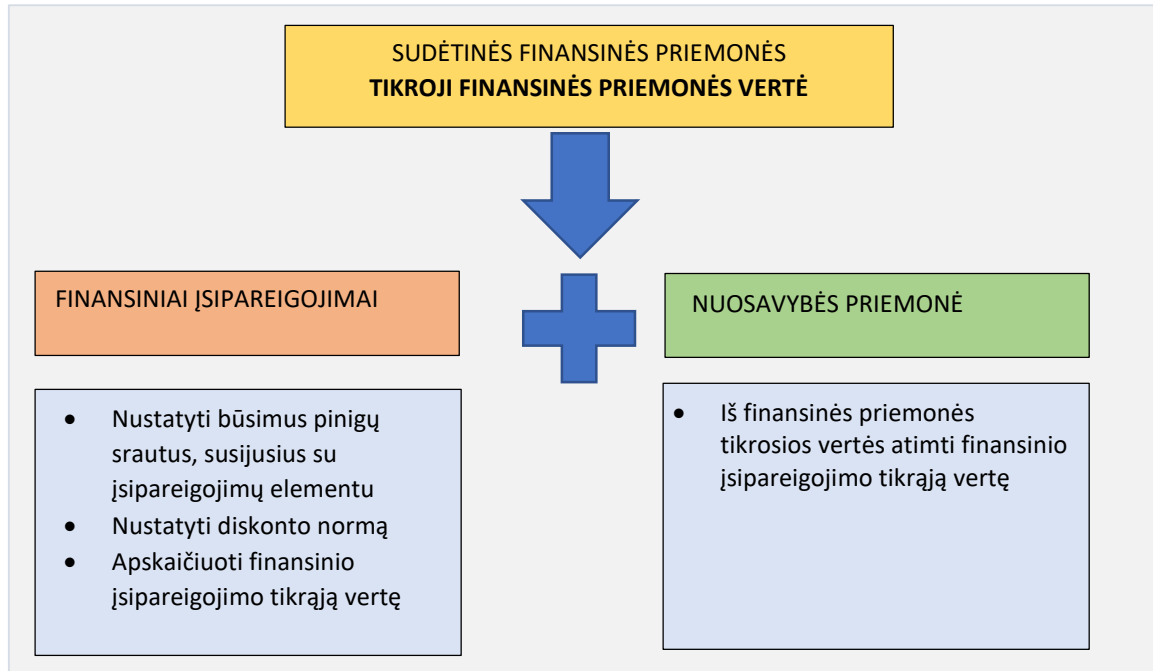
Antroji alternatyva buvo „Žaislų parduotuvė sumokės savo dalimi akcijų, kurių bendra vertė yra 10 000 PV“. Šioje alternatyvoje nėra sutartinių įsipareigojimų, todėl reiktų įvertinti antrąją sąlygą. Šiuo atveju už priemonę bus atsiskaitoma paties emitento nuosavybės priemonėmis. Pasirinkus šią alternatyvą, žaislų parduotuvė išleis kintamą akcijų skaičių, priklausomai nuo jos pačios akcijos kainos išpirkimo dieną. Tai neatitinka nuosavybės priemonių klasifikacijos, todėl tai taip pat turėtų būti klasifikuojama kaip finansiniai įsipareigojimai.

Trečioji alternatyva buvo „Žaislų parduotuvė atsiskaitys 50 nuosavų akcijų“. Ši alternatyva taip pat neapima jokių sutartinių įsipareigojimų. Ši alternatyva apima neišvestinę finansinę priemonę su sutartimi emitentui pateikti fiksuotą skaičių savo nuosavybės priemonių. Todėl ši priemonė turėtų būti klasifikuojama kaip nuosavybės priemonė.

SUDĖTINĖS FINANSINĖS PRIEMONĖS

Kartais finansinės priemonės gali turėti ir finansinio įsipareigojimo, ir nuosavybės priemonių elementus tuo pačiu metu. Tokios finansinės priemonės vadinamos sudėtinėmis. Konvertuojamos obligacijos yra sudėtinių finansinių priemonių pavyzdys. Sudėtinių finansinių priemonių, finansinių įsipareigojimų ir nuosavybės priemonių elementai turėtų būti klasifikuojami atskirai.

Pagrindinis metodas nustatant sudėtinių priemonių finansinio įsipareigojimo ir nuosavybės priemonės vertę yra pirmiausia nustatyti finansinio įsipareigojimo vertę, o likusią likutinę vertę traktuoti kaip nuosavybės priemonės vertę. Kaip parodyta 4 paveiksle, likutinė vertė yra sudėtinės finansinės priemonės tikrosios vertės ir jos finansinio įsipareigojimo vertės skirtumas. Toks metodas pasirinktas, nes gana lengva nustatyti būsimus pinigų srautus ir finansinio įsipareigojimo elemento diskonto normą.

4 pav. Sudėtinės finansinės priemonės klasifikavimas

Įmonė „Doru“ išleido 500 000 PV nominalios vertės konvertuojamąją obligaciją, kurios terminas yra 4 metai ir 6 % metinė palūkanų norma. Pagal sutartį kiekviena 1 000 PV vertės obligacija gali būti konvertuojama į 100 įmonė „Doru“ akcijų. Ši konvertuojama obligacija buvo parduota iš viso už 500 000 PV. Per tą patį laikotarpį parduota panašių savybių obligacija duoda 10% palūkanų. Kaip ši obligacija turėtų būti pateikta įmonės „Doru“ finansinėse ataskaitose?

Atsakant į šį klausimą visų pirma turi būti atsižvelgta į turinio viršenybės prieš formą principą. Net jeigu konvertuojamos obligacijos teisiškai priskiriamos obligacijoms, reikėtų įvertinti, ar ši finansinė priemonė yra finansinė skola, ar nuosavybės priemonė. Sudėtinės obligacijos yra priemonės, kurios suteikia daugiau nei vieną ekonominę naudą jų savininkui išleidžiančioje organizacijoje. Finansinėje priemonėje yra sutartinė prievolė. Tačiau tai yra perleidžiamas instrumentas, ir šioje priemonėje yra nuosavybės komponentas.

Įmonė „Doru“ įgijo pranašumą pardavusi šią obligaciją su galimybe ją konvertuoti į akcijas. Nors įprastomis aplinkybėmis ji išleistų panašią obligaciją su 10 % palūkanomis, įmonė „Doru“ pasiskolino su 6 % palūkanomis dėl konvertavimo galimybės. Šis palūkanų normų skirtumas atsiranda dėl nuosavybės priemonės vertės šioje finansinėje priemonėje.

Šiai sudėtinei obligacijai pirmiausia reikia apskaičiuoti obligacijos finansinio įsipareigojimo vertę. Šis skaičiavimas bus atliktas nustatant dabartinę būsimų obligacijos pinigų srautų vertę. Tačiau apskaičiuojant dabartinę vertę, vietoj 6 % diskonto normos turėtų būti naudojama 10 %, kadangi skirtumas tarp dviejų normų yra dėl sudėtinės obligacijos, siūlančios nuosavybės priemonę. Dėl siūlomos nuosavybės priemonės investuotojas yra pasirengęs mokėti 6 % palūkanų, o ne 10 % palūkanų. Investuotojas tikisi, kad palūkanų normų sumažėjimą kompensuos pelnas iš nuosavybės

instrumento, kuris bus pasiūlytas ateityje. Vėliau nuosavybės pasirinkimo sandorio vertė bus nustatyta iš 500 000 PV finansinės priemonės vertės atėmus apskaičiuotą finansinio įsipareigojimo vertę.

1 lentelė. Dabartinė pinigų srautų vertė

Laikotarpiai		1	2	3	4
Pagrindinės sumos grąžinimas					500 000
Metinės palūkanos		30 000	30 000	30 000	30 000
P pinigų srautai iš viso		30 000	30 000	30 000	530 000
Dabartinė pinigų srautų vertė (diskontuota su 10 %)	436 602	27 273	24 793	22 539	361 997

Finansinio įsipareigojimo vertė, kaip parodyta 1 lentelėje, apskaičiuota diskontuojant būsimus pinigų srautus iš sudėtinės obligacijos 10 % ir yra 436 602 PV (rezultatai suapvalinti). Ši suma turėtų būti atimta iš finansinės priemonės vertės. Finansinė priemonė atitinkamą dieną buvo parduota už 500 000 PV (pastaba: galėjo būti parduota už kitą sumą). Šiuo atveju nuosavybės priemonės vertė apskaičiuojama taip:

Finansinė priemonė	500 000
(-) Finansinis įsipareigojimas	436 602
= Nuosavybės priemonė	63 398

Pardavėjas, pardavęs finansinę priemonę, apskaitoje daro tokį įrašą:

D Pinigai	500 000 PV
K Finansiniai įsipareigojimai	436 602 PV
K Nuosavybės priemonė	63 398 PV

Pirkėjas apskaitoje daro tokį įrašą:

D Finansinis turtas	500 000 PV
K Pinigai	500 000 PV

SUPIRKTOS AKCIJOS

Jei ūkio subjektas perka savo akcijas, ar jis gali jas priskirti finansiniam turtui? Atsakymas į šį klausimą yra neigiamas. Kai ūkio subjektas susigrąžina savo akcijas, jomis neprekiuojama kaip finansiniu turtu, jos turi būti atimamos iš nuosavybės. Ūkio subjektas negali pranešti apie pelną ar nuostolius dėl savų akcijų įsigijimo.

Tarkime, kad ūkio subjektas A perka 10 000 PV savo akcijų biržoje. Ūkio subjektas A nepriskirs šių akcijų finansiniam turtui, o šios 10 000 PV akcijos sumažina ūkio subjekto A nuosavybę 10 000 PV.

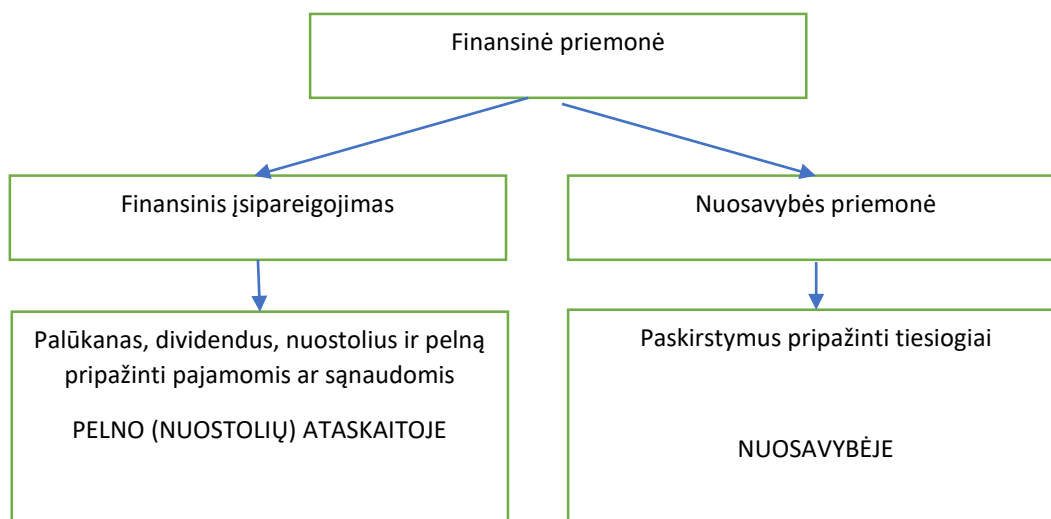
Konsoliduotoje grupėje ūkio subjektas arba konsoliduotos grupės nariai taip pat gali įsigyti nuosavų akcijų. Tokiu atveju sumokėtas arba gautas atlygis turėtų būti pripažįstamas tiesiogiai nuosavybe. Jei ūkio subjektas turi nuosavų akcijų, jų suma turėtų būti atskleista.

Tarkime, kad ūkio subjektas A turi dukterinę įmonę, pavadintą ūkio subjektu B. Tarkime, kad ūkio subjektas B biržoje perka ūkio subjekto A akcijas, kurių vertė 10 000 PV. Finansinėse ataskaitose atskleidžiant informaciją apie ūkio subjekto B akcijas iškilis dvi skirtingos situacijos. Ūkio subjekto A akcijos bus nurodytos kaip finansinis turtas ūkio subjekto B finansinėse ataskaitose. Tačiau ūkio subjekto A konsoliduotose finansinėse ataskaitose šios sumos bus atimamos iš nuosavybės.

PALŪKANOS, DIVIDENDAI, NUOSTOLIAI IR PELNAS

Kai ūkio subjektas įsigyja finansinį turtą, jis patiria įvairius pinigų srautus, susijusius su ta finansine priemone. Šie pinigų srautai generuos įvairius pajamų elementus, tokius kaip palūkanos ir dividendai. Be to, finansinės priemonės vertės pokyčiai taip pat taps nuostoliu arba pelnu. Šių elementų apskaitos principas aprašytas toliau (32-ojo TAS 5straipsnis).

Kaip parodyta 5 paveiksle, palūkanos, dividendai, nuostoliai ir pelnas, susiję su finansine priemone arba komponentu, kuris yra finansinis įsipareigojimas, turi būti pripažįstami pajamomis arba sąnaudomis pelno (nuostolių) ataskaitoje. Paskirstymus nuosavybės priemonės turėtojams ūkio subjektas turi pripažinti tiesiogiai nuosavybėje. Nuosavybės kapitalo sandorio sandorių išlaidos apskaitomos kaip atskaitymas iš nuosavybės.

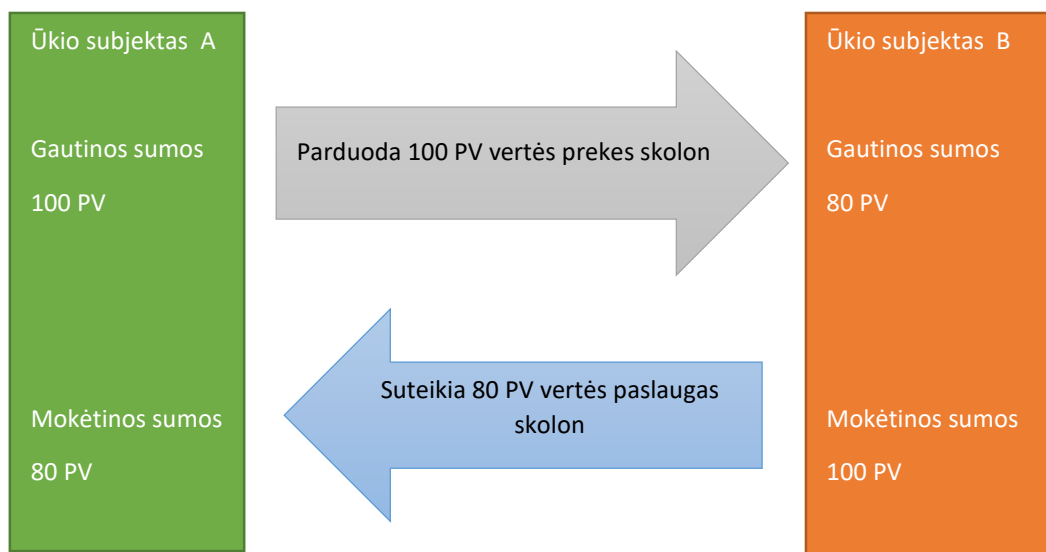
5 pav. Palūkanų, dividendų, nuostolių ir pelno apskaita

TARPUSAVIO UŽSKAITA

Tarpusavio užskaita – tai finansinio įsipareigojimo ir finansinio turto pateikimas kaip viena grynoji suma (kaip įsipareigojimas arba kaip turtas) finansinės būklės ataskaitoje.

Užskaitymui svarbūs du kriterijai:

- įstatymiškai įgyvendinama teisė įskaityti pripažintas sumas;
- ketinimas atsiskaityti grynąja verte.

6 pav. Finansinių įsipareigojimų ir finansinio turto tarpusavio užskaita

Norėdami suprasti tarpusavio užskaitos esmę, išnagrinėkime dviejų ūkio subjektų sandorius, parodytus 6 paveiksle. Tarkime ūkio subjektas A užsiima prekybos verslu, o ūkio subjektas B – paslaugų verslu. Ūkio subjektas A pardavė 100 PV vertės prekių ūkio subjektui B skolon. Ūkio subjektas B suteikė paslaugas ūkio subjektui A skolon už 80 PV sumą. Šiuo atveju ūkio subjektas A turi 100 PV gautinų sumų iš ūkio subjekto B ir 80 PV įsipareigojimų ūkio subjektui B. Jei ūkio subjektas A iš ūkio subjekto B gautų 20 PV, tai skolos ir įsipareigojimų santykiai tarp ūkio subjektų A ir B būtų teisiškai nutraukti. To taip pat siekia ūkio subjektas A. Šiuo atveju ūkio subjektas A savo finansinės būklės ataskaitoje dėl šių sandorių pateiks tik 20 PV gautinas sumas. Kitu atveju ūkio subjektas A savo finansinės būklės ataskaitoje turi nurodyti ir 100 PV vertės gautinas sumas, ir 80 PV vertės įsipareigojimus.

PAVYZDYS

Pateiksime išsamesnį finansinių priemonių pateikimo pavyzdį. Įmonė „Murat“ veikia žemės ūkio sektoriuje. Ūkio subjektas siekia gauti paskolą, kad galėtų finansuoti naują investiciją. Subjektas planuoja įsigyti naują lauką ir jame auginti kukurūzus. Šiai investicijai įmonei „Murat“ reikia 250 000 PV. Vienų metų pabaigoje verslas planuoja pagaminti 500 tonų kukurūzų ir parduoti toną kukurūzų už 100 PV. Įmonė „Murat“ derėjosi su kreditoriumi, galinčiu finansuoti šią investiciją. Derybų metu buvo įvertintos įvairios finansavimo alternatyvos, numatyti tokie galimi susitarimai:

- Kreditorius paskolins 250 000 PV ir po metų gaus 300 000 PV.
- Kreditorius paskolins 250 000 PV ir po metų gaus 300 tonų kukurūzų.
- Kreditorius paskolins 250 000 PV, o po metų gaus 300 000 PV vertės įmonės „Murat“ akcijų.
- Kreditorius paskolins 250 000 PV, o po metų gaus 10 000 įmonės „Murat“ akcijų.
- Kreditorius paskolins 250 000 PV ir po metų gaus 270 000 PV arba 10 000 įmonės „Murat“ akcijų.

SPRENDIMAS

Norint priskirti alternatyvas finansinėms skolos ar nuosavybės priemonėms, visų pirma reikėtų identifikuoti sutartinių įsipareigojimų buvimą. Sutartinės prievolės yra:

- perduoti pinigus ar kitą finansinį turtą kitam ūkio subjektui; arba

- keistis finansiniu turtu ar finansiniais įsipareigojimais su kitu ūkio subjektu emitentui galimai nepalankiomis sąlygomis.

Jei yra koks nors sutartinis įsipareigojimas, tada priemonę klasifikuojame kaip finansinius įsipareigojimus.

a. Pirmuoju atveju įmonė „Murat“ įsipareigoja sumokėti 300 000 PV. Šiuo atveju ši sutartis turėtų būti klasifikuojama kaip finansinis įsipareigojimas.

b. Įmonė „Murat“ įsipareigojimas pagal šią alternatyvą yra pristatyti 300 tonų kukurūzų. Įsipareigojimas neapima grynujų pinigų ar finansinio turto pristatymo arba finansinio turto ar įsipareigojimų keitimo. Be to, įsipareigojimas neįvykdytas susitarimu, į kurį įtrauktos įmonės „Murat“ akcijos. Šiuo atveju nėra finansinio įsipareigojimo ar nuosavybės priemonės elemento.

c. Šiuo atveju įmonėje „Murat“ nėra sutartinių įsipareigojimų. Tačiau už priemonę bus atsiskaitoma paties emitento nuosavybės priemonėmis. Priemonė nėra išvestinė. Tada, norint jį klasifikuoti kaip nuosavybės priemonę, emitentas neturėtų turėti sutartinių įsipareigojimų pateikti kintamą savo nuosavybės priemonių skaičių. Tačiau neaišku, kiek akcijų įmonė „Murat“ duos šioje alternatyvoje. Akcijų skaičius skiriasi priklausomai nuo akcijų vertės išpirkimo metu. Tada jis turėtų būti klasifikuojamas kaip finansinis įsipareigojimas.

d. Vėlgi, įmonėje „Murat“ nėra sutartinių įsipareigojimų, o už priemonę atsiskaitoma pačios įmonės „Murat“ nuosavybės priemonėmis. Čia, skirtingai nei ankstesnėje alternatyvoje, akcijų skaičius nėra kintamas. Įmonė „Murat“ išleis 10 000 akcijų. Tada tai yra nuosavybės priemonė.

e. Ši alternatyva turi sutartinę prievolę. Tačiau šioje sutartyje taip pat yra galimybė, kad bus atsiskaityta naudojant pačios įmonės „Murat“ nuosavybės priemones. Susidaro palanki padėtis dėl galimybės įsigyti nuosavybės priemonę pagal šią alternatyvą. Įprastomis sąlygomis susijusį įsipareigojimą galima užbaigti išmokant 300 000 PV (žr. alternatyvą a), dėl galimybės įsigyti nuosavo kapitalo, šioje alternatyvoje įsipareigojimas gali būti užbaigtas su 270 000 PV. Tai yra sudėtinė finansinė priemonė. Finansinė priemonė turėtų būti atskirta į finansinius įsipareigojimus ir nuosavybės priemones.